

KOLEDAR

OBJAVE - MALI OGLASI

PROSVETNO DRUSTVO
IZ BARKOVELJ PRIREDI
v sredo 30. maja 1951 ob 21. uri
Kulturni večer

V DVORANI AVDITORIJA
(Ulica del Teatro Romano)
SPORED

Ivan Matetić Ronjgov: Pjesma
Slobodi: Matija Tomc: Vlahi:
Janko Ravnik: Poljska pesem:
Ivan Grbec: Pa da bi znali:
Benjamin Ipavic: Ej, te-

Anton Aškerc: Anka • (Čok
Neva in Novak Majda); Vera
Albrehtova: Pogovor z vetrom.

(otroški zborni recitaciji)

Fran Venturini: Kraguljki;
Fran Venturini: Pticka in Be-
raček; Fran Venturini: Mala
kuharaica.
(otroški samospevi)

Olga Gorjupova: Rajanje na
trati
(otroški balet)

ODMOR

Emil Adamič: Moravska narodna; Stepan Mokranjac: X. šopek srbskih narodnih pesmi. Matej Hubad: Skrjanček; Emil Adamič: Da sem jaz ptica; Oskar Dev: Pojdem v Ruše; Alabjev: Slavček; Oskar Dev: Soči.

(poje pevski zbor)

—

Sporedi so na razpolago pri Slovenski

Adria-Express Ul. F. St.
5-b, pri Milanu Pertotu v Ul.
sv. Frančiška 22-I in v Bar-
kovljah pri Tediju Scheimerju
in Nardinu.

DANES
od 20. do 24. ure

PLES
na
stadionu «Prvi maj»

Vse «stare» in «mlade»
obiskovalce opozarja mla.
dina od Sv. Ivana, ki prire-

MALI OGLASI

enca za trgovino jestvin
 Naslov na upravi lista.
 RASTLINE in cvetlice prodam.
 Naslov na upravi lista.
 SPOMLADANSKI ZENSKI
 PLASC za srednjo postavlo pro-
 dam, Naslov na upravi lista.
 HAUBO ZA SUSENJE LAS pro-
 dam, Naslov na upravi lista.

PRODAM PRVOVRSTNO SEN
IN DETELJO — Nabrežina 43.
KUHINJE, SPALNICE, SPRE-
JEMNICE dobite po najnižjih ce-
nah v Ul. XX. septembra št. 53,

Trst.

NOV SIVALNI STROJ PRODAJ.
Naslov na upravi lista, Ul. sv.
Frančiška 20.

GREM KRPAT IN LIKAT na
tom. Naslov na upravi lista.

MODISTKA izdeluje, modernizira
klobuke po zmernih cenah. Trg

MOSKO PERILO izdeluje pridna
šivilja. Naslov na upravi lista.

HITRA IN VESTNA TIPKARI-
CA sprejema delo na dom. Na-
stoj na upravi lista.

PISALNE, SIVALNE IN PLETIL-
NE STROJE POPRAVLJAM. Na-

RE NAJBOLJSIH ZNAMK pod
dam. Naslov na upravi
«Prodam».

ZAVAROVALNA DRUŽBA SPRE-
JEMA AKVIZITERJE ALI ZA-
STOPNIKE ZA PREDMETJA IN
OKOLICO TRSTA TER GORICE.

Naslov na upravi lista.

BIRMA:

Ure najboljših znanstvenih
rižice in vsakovrstna darila
vam nudi po ugodnih cenah

Malalan
OPCINE - Alpinska ul. 81

ADEX-IZLET
16. in 17. junija 1951
dvodnevni izlet na:
Reko

Novo Gorico
Poreč
Motovun (Montona)
žrnjanski jamo

Vpisovanja do 2. junija
pri Adria-Express, UL F.
Severo 5-b - tel. 29-243

urist hotel v Portorožu.

Goriški Slovenci! Volite kandidate Demokratične fronte

VOLILNI PROGRAM DFS

za volitve 10.6.51. v občinah: DOBERDOB SOVODNJE ŠTEVERJAN

Z izbranimi, najboljšimi možni iz naše občine stopamo spet svobodno na volišče. Z zaupanjem bomo s svojimi glasovi 10. junija postavili na čelo občine ljudi, ki so v preteklosti dokazali, da znajo biti kos najtršim nalogom. Zavedamo se, da bodo vestno gospodarili in pravilno urejevali vse občinske zadeve.

Kandidati na listi DFS, katere ste si sami izbrali, so postavili naslednji program:

1. Pri vodstvu občine nas bo vodila samo skrb za gnojenje in moralne koristi posameznika in skupnosti. Vsi posl. se bodo reševali v duhu stroge nepristranosti ne glede na politično usmerjenost posameznika. Vedno se bomo zavedali, da hitro in točno delo dvakrat zaleže.
2. Takoj bomo uvedli dvojezično poslovanje v vseh občinskih zadevah.
3. Skrbili bomo ob občinski upravne stroške na najnižje in skrbili, da bodo davki v skladu z resnično davčno zmogljivostjo posameznika.
4. Skrbili bomo, da se občinske ceste in pota po vseh naseljih dokončno uredijo in popravijo na tak način, da ne bo vedno ponavljajočih se stroškov.
5. Skrbili bomo, da se napelje električna razsvet. ljava v Jamlje, Dol in Poljane.
6. Pazili bomo na vse nedostatke pri našem vodovodu in se z vsjo skrbjo potrudili pri vsjih oblahah, da se pitna voda napelje tudi v druga občinska naselja.
7. Treba bo v najkrajšem času postaviti v Jamljah dostojno šolsko poslopje, ki bo odgovarjalo številu solobnih otrok in vsem zdravstvenim predpisom.
8. Pomoč bomo, da dobimo čimprej poštni urad, ki bi moral se davno posloovati.
9. Zadrževali bomo takojšnji ustanovitev otroškega vrta, kateremu naj se odstopi primerna zgradba, ki je malajš v ta namen tudi že zgrajena.
10. Resiti moramo problem stanovanj, ki primanjkuje občanom, učiteljem in drugim uradnikom.
11. Posebna paznja se bo polagala za dvig kulturnega izživljanja v vasi. Zato bo občina skrbela za večer. ne tečaje, predavanja in podobno. Posebno skrb bomo posvetili vzgoji naše delavske in kmečke mladine.
12. Občinska dvorana bo morala služiti vsem kulturnim namenom naše občine, ne samo plesnim zabavam. Zato bomo vsačemu prihranili stroške medsebojnih tozb, bomo utrdili občinsko razsodišče, ki bo s svojimi nasveti skušalo urediti zadeve na kraju samem.
14. Pri večjih investicijah in važnih zadevah bomo skrbili zbor občanov, kjer bomo upoštevali pametne želje in nasvete.

Spet boste lahko svobodno stopili na volišče in s svojimi glasovi zaupali možem naše občine vse naše občinsko gospodarstvo. Kandidati, katere ste si sami izbrali, so nam porok za pošteno in nepristransko vodstvo vseh občinskih poslov.

Program, katerega so si zahtevali je naslednji:

1. Vsi občinski posl. se bodo reševali v duhu stroge nepristranosti ne glede na politično usmerjenost posameznika. Voda nas bo samo skrb za gnojenje in moralne koristi posameznika in skupnosti. Vedno se bomo zavedali dejstva, da hitro in točno delo dvakrat zaleže. Izločili in pobijali bomo birokratizem.
2. Uvedli bomo dvojezično poslovanje v vseh občinskih zadevah.
3. Po potrebi, ko bo občina imela važne sklepe, ki se tičejo večjih investicij, se bo predhodno sklical zbor občanov, katerih želje in nasveti se bodo upoštevali.
4. Občina bo stopila takoj v stik z merodajnimi faktori in oblastmi, da se napelje tudi na Vrh električna razsvetljava.
5. Skrbela bo, da se dokončno uredi glavna cesta in da se bo stalno skrbelo za vzdrževanje stranskih potov po vseh frakcijah, ki spadajo v občinsko področje.
6. Posebna skrb se bo posvečala napeljavi vodovoda. Pri vsjih oblahah se bo pokrnila akcija za ureditev pitne vode tudi po drugih frakcijah občine.
7. Interventirali bomo pri vsjih oblahah za regulacijo Soče, ki povzroča pri večjih naliivih škodo na bližnjih travnikih in njivah.
8. Likvidirala se bodo »jursarka« zemljišča.
9. Uredila se bo zaostala trosarina proste cone od leta 1949 dalje.
10. Skrbili bomo, da se takoj odprejo otroški vrtci v krajih občine, kjer bo zadostno število slovenskih otrok.
11. Občinski upravni stroški bodo skraćeni in omejeni samo na to, kar je najnujnejše. Občinska uprava bo pazila in skrbela, da bo odmera davkov pravična. Davki morajo biti v skladu z resnično davčno zmogljivostjo posameznika.
12. Občinska uprava se bo zanimala za gospodarski napredek v občini. Pospevala bo svojo skrb prirejanju strokovno-kmetijskih tečajev in predavanj v slovenščini.
13. Ravno tako bo občinska uprava skrbela za kulturni napredek v občini. Pospevala bo delovanje društev, predavanja in raznih področij znanja, javne prireditve, nastope in podobno. Vso pažnjo bo posvetila delovanju večerne šole.

Preteklo je že mnogo let, odkar je naša občina zgubila svojo samostojnost in je bilo naše gospodarstvo predano v roke ljudem, ki niso bili domačini. Dne 10. junija boste spet svobodno stopili na volišče ter s svojimi glasovi dali možnost lastnim ljudem, možem naše vasi, da bodo lahko vodili naše občinske posle in pravilno uravnavali občinsko gospodarstvo.

Kandidati na listi Demokratične fronte Slovencev, katere ste si sami izbrali, so si postavili naslednji program:

1. Vsi občinski posl. se bodo reševali v duhu stroge nepristranosti ne glede na politično usmerjenost posameznika. Voda nas bo samo skrb za gnojenje in moralne koristi posameznikov in skupnosti. Nudili bomo tudi podporo kolonam ter najemnikom v njihovi borbi proti krivicam, povsod, kjer bo to potrebno. Vedno se bomo zavedali dejstva, da hitro in točno delo dvakrat zaleže. Izločili in pobijali bomo birokratizem.
2. Uvedli bomo dvojezično poslovanje v vseh občinskih zadevah.
3. Najmanj enkrat na leto, po potrebi tudi večkrat, bomo sklicovali občane na javni zbor, kjer bo občinska uprava poročala o svojem delu in o načrtih za bodočnost ter obenem poslušala želje in predloge občanov.
4. Občinska uprava bo skrbela, da dobi v svoje roke občinsko poslopje in tako pripravi zadostne prostore za občinske urade in za otroški vrtce.
5. Glavne, že obstoječe občinske ceste bomo popravili, tako da bodo kar najbolj služile svojemu namenu. Posredovali bomo na merodajnem mestu za obnovitev ceste iz Števerjana v Jazbine, a Švedno in Spodnji Konec bosta po možnosti povezana z novo vozno cesto.
6. Posebna skrb bo posvečena občinskim vodnjakom, da bodo vedno dajali zdravo pitno vodo. Za Jazbine in Švedno je zamišljena gradnja novih vodnjakov. Skrbeli bomo tudi za to, da postopoma uredimo čim več dobrih in primernih napajališč za živino.
7. Občinski upravni stroški bodo skraćeni in omejeni samo na to, kar je najnujnejše. Občinska uprava bo pazila in skrbela, da bo odmera davkov pravična. Davki morajo biti v skladu z resnično davčno zmogljivostjo posameznika.
8. Posredovali bomo na merodajnih mestih, da se napelje električna razsvetljava v vse predelne občine ter da se na primernih točkah, v prvi vrsti na križiščih, postavijo javne luči.
9. Na vidna in splošno dostopna mesta bodo postavljene potrebne deske za nabijanje javnih razglasov.
10. Postavili se bodo kazipoti in tudi drugače bomo skrbeli, da se privablja v občino izletniki in turisti.
11. Delali bomo na to, da se postavi poštni urad tudi na Jazbine in uvede vsakodnevno raznašanje pošte. Ravno tako bomo posredovali, da se obnovi telefonska zveza med občino in ostalim svetom.
12. Jazbine morajo dobiti primerno šolsko poslopje.
13. Občinska uprava se bo zanimala za gospodarski napredek v občini, in za zaščito cen kmečkih pridelkov. Pospevala bo svojo skrb prirejanju strokovno-kmetijskih predavanj v slovenščini. Delala bo na to, da dobi občina stalno plemensko (bikorejsko) postajo. Skrbela bo za zaščito koristnih ptic. Pospevala bo zatiranje rastlinskih škodljivcev, itd.
14. Ravno tako bo občinska uprava skrbela za kulturni napredek v občini. Pospevala bo delovanje društev, prirejala predavanja iz raznih področij znanja, javne nastope in podobno. Vso pažnjo bo posvetila delovanju večerne šole.
15. Občinska uprava bo podpirala občinskega zdravnikarja, babico in živinodravnikarja v prizadevanju za zdravje in zdravstvene naprave v občini. Otvorila se bo ambulanta za najnujnejši zdravili in predmeti za prvo pomoč.
16. Občinska uprava bo pospevala vsestransko pravno zaščito ljudi in premoženja. Navajala bo občane, da se izogibajo dragih in dolgotrajnih sodnih sporov in da se po možnosti zatekajo k domačim razsodiščem. En dan na mesec bo prihajal v občino pravni svetovalec, na katerega se bodo občani lahko obračali za brezplačni pravni pouk in nasvet.

Skratka: VSE ZA GIMOTNI IN MORALNI NAPREDEK OBČINE IN OBČANOV.

Prispevke za Kulturni dom lahko oddajate:

ZA KULTURNI DOM

Naprej za drugi milijon!

Seznam šte. 9

Za zgraditev slovenskega Kulturnega doma v Trstu so prispevali: Osvobodilna fronta za Tržaško ozemlje 200.000, Pernarčič Ludvik 500, Škerlj Ivica 500, Pavlovski Terezija 1000, Zimic Franc 1000, Batista Anton 1000, Barič Mihael 1000, Micheluzzi Danilo 1000, Grobovšek Darko 1000, Nadišek Ivan 500, Budal Gorko 500, Budal Breda 500, Kariš Ivan 11.300, dr. Dolhar Alojz 5000, Gordin Mila 1000, I. Karolina 5000, Boschir France 1000, Bertos Margerita 1000, Plaper Malvina 500, Bekar Pelagija 1000.

Skupaj lir 234.300
Prejšnji znesek » 1.232.850
lir 1.467.150

Tudi danes boste lahko na stadionu »I. Maja« prispevali za opremo Kulturnega doma.

Nepužan, Ljubljana 500, Mestni odbor OF Jesenice 9.000, Slovenski knjižni zavod, Ljubljana 10.000, Mestno tesarstvo, Ljubljana 20.000, Izločena sredstva »Na-ME«, Ljubljana, Wolfova ul. 25.000, Sindik, podružnica nadzornstva proge na Jesenicah 6.000, Sindikat železniškega tehnikuma v Ljubljani 1.130, Sindik, podružnica podl. Brežice 5.000, Sindikat podl. Komunalne banke v Ljubljani 741, Tovarna usnja Sošan 69.044, Sindik, podružnica, glavne direktorije za avtomobilstvo v Ljubljani 1.000, Stane Brečko Ljubljana, 500, Mladinski aktiv gimnazije v Murski Soboti 2.400, Konjenski vod Ljudske milice, Ljubljana 5.600, Sindik, podl. gl. direktorije inl. serv. v Ljubljani 1.740, Franc Škerlj, Ljubljana 2.000, Sindik, podl. min. za delo, Ljubljana 3.000, Invalidska organizacija ter. XXIV. in XXV. raj. I. 1.898, Ing. arh. Seranik Dg. mlijani, direktor »Slovenija« projekta, Ljubljana 4.000, Sind.

Razen tega posnemamo iz pisma kulturno-prosvetnega društva »Slovenski dom« iz Zagreba Slovensko hrvatsko prosvetni zvezi v Trstu, da bo to društvo gostovalo prihodnji mesec v Ljubljani. Opeti z mladinsko igro »Ko so utihli topovi« in čisti dobček darovalo za naš Kulturni dom. Iz ljubljanskega tiska pa posnemamo, da Ljubljanski kinematografi predvajajo posebne predstave za sklad za projekta, Ljubljana 4.000, Sind.

Prvi prispevek iz Amerike

Qdpor za zgraditev Kulturnega doma v Trstu je te dni prejel kratko pismo s priloženim denarnim nakazilom za 1,75 dolarja od nam že znanega.

Njegovo kratko pismo

It is a source of great satisfaction to me to be able to send you a small check as a token of my regard for so great a symbol of freedom and democracy as the rebuilding of the Cultural Home.

Sincerely,
Prof. William F. Grandoschek

se v slovenskem prevodu glasi:
V veliko zadovoljenje mi je, da vam lahko pošljem skromno nakazilo kot znak svoje solidarnosti za tako velik simbol

bolj slobode in demokracije kot je obnova Kulturnega doma.

Vaš vdani
prof. William F. Grandoschek

KANDIDATI IN VOLILNI ZNAKI DFS

za pokrajinske volitve na Goriškem

V pokrajinski volitve je Demokratična fronta Slovencev v nam svojih kandidatov sestavljajo izbrani volilni okrožji Goriške pokrajine:

V GORICI: V prvem volilnem okrožju (jugovzhodni del mesta s Standerjem) kandidata NANUT VILJEM, tajnik DFS.

V drugem volilnem okrožju (južozahodni del mesta s Podgorjem in Ločnikom) kandidata SULIGOJ DANKO, član izvršilnega odbora DFS iz Gorice.

V tretjem volilnem okrožju (severozahodni del mesta s rano) kandidata LUPINC MILAN, občinski svetnik DFS iz Gorice.

V četrtem volilnem okrožju (Koren in Livada) kandidata SKRIB FRIDERIK, državni u-dokojenec iz Gorice.

V petem volilnem okrožju (Travniki in Podgorje) kandidata DR. LAMBERT MERMO-LA, predsednik DFS.

V VOLILNEM OKROŽJU POLJAN-RAVNOPOLJE (Dob. berdob, Dol, Jamlje in Poljane) kandidata LUPINC STANKO, uradnik iz Gorice.

V VOLILNEM OKROŽJU KOPRIVA (Števerjanski obla-ton, posestnik iz Števerjana).

Volilni znak v navedenih volilnih okrožjih je sigla DFS v krogu.

za občino Doberdob

1. GERGOLET Jožef - Dob. berdob
2. JUREN Franc - Doberdob
3. PAHOR Jožef - Jamlje
4. JELENJUK - Doberdob
5. LAKOVIC Radislav - Dob. berdob
6. PERIC Alojz - Poljane
7. GERGOLET Ruggero - Dob. berdob
8. GERGOLET Andrej - Dob. berdob
9. LEGISA Alojz - Jamlje
10. JARC Jožef - Doberdob
11. VIZINTIN Jožef - Dol
12. VIZINTIN Viktor - Dol

Volilni znak zgoraj navedene liste: sigla DFS s hrastovo vejico v krogu.

za občino Sovodnje

1. PIPAN Andrej - Gabrje
2. TOMSIC Alojz - Sovodnje
3. COTI Janko - Sovodnje
4. GULIN Janez - Sovodnje
5. DEVETAK Mihael - Peč
6. ZUZIN Venceslav - Rupa
7. COTIC Anton - Vrh
8. BATISTIC Jožef - Rupa
9. DEVETAK Bogomil - Vrh
10. TOMSIC Andrej - Sovodnje
11. ČESČUT Jožef - Sovodnje
12. COTIC Ivan - Sovodnje

Volilni znak zgoraj navedene liste: orca z volil in siglo DFS v krogu.

za občino Števerjan

1. STEKAR Venceslav -
2. ROZIC Jožef - Britof - neodvisen
3. KLANJSEK Ciril
4. GRAVNER Karlo - Švedno
5. KORSIC Jožef - Jazbine
6. SKORJANC Pavel - Britof
7. KOMIC Franc - Švedno - neodvisen
8. STANIC Jožef
9. PODVERŠIC Andrej
10. MARAZ Henrik - Švedno - neodvisen
11. VOGRIC Avgust
12. KNEZ Fabjan - Britof

Volilni znak zgoraj navedene liste: trtin list z grozdom in siglo DFS v krogu.

Obnovljeno občinsko upravo morajo voditi zavedni in delovni ljudje

Nosilec kandidatne liste tov. Andrej Pipan: »V občinskem svetu bomo delali nepristransko, torej ne glede na politično prepričanje občanov in samo v korist občinske uprave«

GORICA, maj. — Motor je brnel svojo pesem.

Pejtel sem se po goriškem korzu v smeri proti glavnemu kolodvoru. Košate platane in kostanje so razprostirali svoje krošnje nad cestice ter dajali prijetno senco. Ob straneh so rasli grmi vrtnic, ki so se ravnno v tistem času razcveteli ter s svojimi nežnimi cvetovi napravili korzo še bolj prijeten.

Zavil sem pod emost smrtin in naravnal motor proti Stan-drežu. Vozilo je pričelo poskakovati, nekoliko dalje pa prasi-ti, da je bilo veselo. Standra-ska cesta je namreč res nekaj posebnega. Točilo se je o njej že pisalo in govorilo; prihajale so obljube od občanov, da jo bo-drešje žene morajo imeti stalno zaprta, če nadejo imeti pre-ko odelj in pohištvo vsak dan za prst debelo cestnega prahu.

Zavil sem pod emost smrtin in naravnal motor proti Stan-drežu. Vozilo je pričelo poskakovati, nekoliko dalje pa prasi-ti, da je bilo veselo. Standra-ska cesta je namreč res nekaj posebnega. Točilo se je o njej že pisalo in govorilo; prihajale so obljube od občanov, da jo bo-drešje žene morajo imeti stalno zaprta, če nadejo imeti pre-ko odelj in pohištvo vsak dan za prst debelo cestnega prahu.

Ceste... ceste...

Pravi križec pot pa se je začel, ko sem zapustil Standrež in nadaljeval po glavni cesti pot proti Sovodnjam. Ves čas sem bil na razcep pot, ki se v brezovnjem vrtemu sploh ne umakne s ceste, ampak na-njo z vročino neumljenim pri-tiska, da človeku sapo zapira. Prahu pa se pridružujejo tudi luknje na cesticih, Le-te se pre-metajo, da je veselo.

Pred križko poleg sovo-denske gostilne se je moderni križec pot zaključil. Poiskal sem tovariša Janka Coticja, so-predsednika DFS, in gostin-čarja kandidata na listi De-mokratične fronte Slovencev za volitve v sovedenjski občin-ski svet. Našel sem ga v pe-karni. Okoli pasu je bil preve-zan z belimi predpisami, na glavi pa je bil na zatilnik imen-povezje belo pekovsko čepico.

Dvakrat edobar dana in že sva bila sredi razgovora. Ne-kaj ugodnih besed o volitvah in o pripravah nanje, že sem poprosil, a katerim gos-podarskim upravnim se v občini najbolj ukvarja. Mislil, da se sem začel pri cestah. Meni je bil ta problem najbližji, saj sem ga, kot se reče, občutl na lastni koži.

Tovariš Janko je pojasnil, da je že precej časa, odkar je glavna občinska cesta iz Stan-dreža v Sovodnje in tako slabem stanju. Avtomobilski promet je precejšen in cesta že dolgo ča-sa ni bila popravljena. Po nje-dini, ker ni imela denarja da bi jo vzdrževala, ter jo dali pokrajini. Njena blagajna je namreč veliko bolj zalozena kot so založene občinske bla-gajne in je zaradi tega veliko težje poskrbeti za popravilo ceste. To se je kmalu poznalo. Dobrodošli in Števerjanci so danes na glavno pokrajinsko

roko. Tudi oni so brez nje. Ne-keje pred letom 1930, ko je fa-šizem s posebnim ukazom uk-linil prebivalstvo občine, je s istim ukazom vzel samostoj-nost tudi sovedenjski občini. S tem so enostavno izgubili tudi svojo pot. Od takrat dalje so morali Sovodenjci tako glede občinskih zadev kakor tudi gle-de pošte v Miren, Z. obnovit-vijo po fašizmu ukinitelj občin se je pojavilo upanje, da jim bodo vrnil tudi poštni urad. Toda vse došel o tem ni-bilo še nobenega govora. Po-stavitev hodi še vedno po po-šti v Gorico in to razna po vseh ostalih vaseh.

Otroški vrtec

»V Sovodnjah in drugih va-seh naše občine se ljudje vo-večin preživljajo s kmetij-svom. Ta zaslužek je precej trd in zahteva od človeka, da se mu ves posveti. Če pa so v družini majhni otroci, tedaj na-bilo se nobenega govora. Po-stavitev hodi še vedno po po-šti v Gorico in to razna po vseh ostalih vaseh.

Občinski davki

Posebno poglavje predstav-lja občni davki. Občani plačujejo davke, ki ne ustre-žajo njihovu imetju. »Nova občinska uprava« je dejal to-variš Janko Cotic, ob morala najprej izvesti revizijo občin-skih davkov, da bo vsakdo pla-čeval davke v skladu z imet-jem. Glede bomo, da bomo odpravili nepravilnosti in da bodo revni kmetje plačevali več davkov kot pa jim po nj-hovem imetju pripada.

O občinskih davkih nam je to-variš Janko dejal, da so jih od leta 1949 dalje povzeli za skoraj 40 odst. Najprej pri vsem je pa to, da ni nihče uti-melji njihovega povišja. Dav-ki niso ostajali v Sovodnjah niti v Zagorju, ampak so jih pobijali na registrski urad v Gradicko, kjer so imeli Sovo-denci svojo blagajno.

Glede pošte si Sovodenjci lahko sežejo z Dobrodošci v

tudi otroci iz Peči, drugega pa bi odprli v Gabrju, za otroke iz Gabrja, Ruje in Vrhan.

Likvidirati jursarska zemljišča

Med tem časom se je tovariš Janko nekoliko odstranil, ker je moral znejeti pivcu postre-či s kozarčkom blica. Vendar se je naglo vrnil, priselid v razgovor se je nadaljeval. »Ko smo se zadnjičkrat obrali in pre-tresli, kaj vse bomo postavili v volilni program, je nekdo omenil tudi jursarska zemljišča ob Vipavi pri Gabrju. Ta zemljišča so že precej let v ro-kah kmetov iz Gabrja in jih reje trditi, da so njihova last, ker niso upisana na njihovo ime. Jursarji tudi zanje ne pla-čujejo nobenega davka, ampak ga namesto njih plačujejo obča-na. Da bi temu enkrat napra-vili konec, smo se zednili, da je treba zemljišča likvidirati na tak način, kot so napravili s sovedenjskim prodom; treba jih je vpisati na ime obdeloval-ca. Tako bi jursarji postali de-janski lastniki tistih zemljišč ter bi zanje plačevali tudi po-trebne davke. Občinska uprava pa ne bi plačevala več davkov na zemljišča od katerega ni-ma nobenih koristi.

Po tem razgovoru sem se naglo poslovil in se odpravil proti Gabrju, kjer sem si od-famajzajenja velika tovaršja Andreja Pipana upal izvesti precej zanimivih stvari, o ka-terih je bilo doslej bolj malo govorja. Našel sem ga sredi ra-

zoranje njive, ko je polagal hlebski orodje v brazdo. Sedaj je namreč čas za setev koruze. Kot sem že za razgovoru s to-varišem Jankom izvedel, je to-variš Pipan voditelj kandidat-ne liste, dober gospodarstve-nik in tudi predsednik vsake posojilnice.

»Tovariš Pipan, kaj mislite o volitvah? Kako bo šlo?«

Vedno mi je težko pričeti razgovor s človekom, ki ga ne poznam. Vendar je kar šlo. To-variš Pipan je prijazen človek, ki se rad pomeni in marsikaj v življenju si je nabral mnogo koristnih izkušenj. Kma-lu po prvi svetovni vojni je so-deloval pri občinski upravi, bil visokotni nadprijatelj in umen gospodarstvenik. Sedaj je pred-sednik sovedenjske posojilnice, ki jo je italijanska banka za njeno vestno delo že večkrat pohlajala.

»V občinskem svetu«, je re-kel tovariš Pipan, »bomo de-lali nepristransko, torej ne gle-de na politično prepričanje ob-čanov in samo v korist občin-ske uprave«.

Posojilnica

»Povedali so mi, da ste tudi predsednik posojilnice. Ali bi hoteli nekaj povedati o njeni ustanovitvi in njenem poslova-nju?« sem sili vanj. Odlila sva po njeni smeri proti Vipavi. Nujni je pravil, da so jo usta-ovili leta 1908 in da je vse

skozi dobro »oral«. »Posojil-nica ima sedaj 4 milijone 600.000 lir kapitala. V posojilu sta 2 milijona 700.000 lir. Po-sojamo s 7 odst. Njeno delovno področje je vsa sovedenjska ob-čina ter Dol. Pred priključit-vjo so bili njeni člani tudi pre-bivalci iz Opatijske sela. Na pomoč priskočimo steherne-mu, ki je pomoči potreben. Po-sojamo denar za nakup njive, zidavo hiše ali pa nakupovo žit-nice.

Med tem časom sva prispela do struge Vipave. Temnozele-na voda se je leno pretakala proti Sovodnjam. Na desnem bregu raste gosta vrbovje. Hodiva po bregu, ki se okoli tri metre strmo spušta k reki.

Plačuje davek za zemljo, ki jo je Vipava odnesla

»V približno desetih letih«, je nadaljeval tovariš Pipan, »je Vipava umrla na levem bregu že okoli 7 metrov dobre zem-lje. Tudi letos je odgrnila pre-cejšen kos. To povzroča tista skala, ki jo vidite pri Peči na levi strani reke. Ona odtrava vodni tok na levo stran, ki ve-dno bolj izpodređa breg. Na sp-lavni ob naravi vodi in zaradi zamrzlosti se breg trga in pa-va. V reko. Pred časom so po-tovali, da bi skalo razstrelili, toda to ne gre kar tako. Bolj

pametno bi bilo, če bi na ogra-njeni strani napravili močno skarko, ki bi ogrado zemljo varovala pred uničenjem. Naj-lepše pri vsem pa je to, da mi je voda zemljo odnesla in da moram zanj še vedno plače-vati davek.

Zemlja, tovariš Pipan je res dobra. Plemenita je visoka in kljub obilni moči ni polegla. Tudi v največji suši je bil pri-delek vedno dober. Kot vzoren kmet goji tudi čebelo. Prišli smo do panja. Marljive delav-ke so odstavile in prištevale domov obtežne s cestnim pra-hom. »Če ne bo vreme prestop-ovalo, potem bodo že kaj na-nesle. Veter jim namreč brani, da bi se mirno pasle. Na polje-pa jih bomo nesli na pašo v jasi-jeno Čedadno. Tako je po-jasnjeval in mirno hodil proti bližnji, kjer sta orač in mlad po-biž pravkar pričela od konca njive in obračala plug, da za-režeta novo brazdo. Tovariš Pipan se je medtem naslonil na svoj valj, in zapev raz-prostril svoje reče, kot bi hotel reči: to sem misli, povedati. Zadržal sem se mu in jo ubral po stezi preko travnika v vas. Taki so torej sovedenjski kandidati na listi Demokrati-čne fronte Slovencev: zavedni Slovence in trdni gospodarji. Sovodenjskim občanom bo za-re v ponos, da bodo njihovo občinsko upravo vodili tako delovni in poštenjavni ljudje.

G. V.

IZRAEL

TEŽAVE IN USPEHI MLADE DRŽAVE

ki zbira razkropljene člane petih kontinentov in 68 držav

Svetopisemska zgodba pripoveduje o ljudeh, ki so hoteli zgraditi stolp do neba, ko pa so med seboj začeli govoriti v različnih jezikih, so se razšli in stolp je ostal nedoprajten.

Tudi v Izraelu so se zbrali ljudje različnih jezikov, da bi zgradili državo in so zato, da bi jo zgradili, čim hitreje in čim boljše, začeli snovati in sam jezik, na katerem naj bi slovala njihova kultura in njihovi medsebojni odnosi.

Toda v Izrael ne prihajajo samo otroci, stari, mladi, žene in 68 dežel, ki govorijo desetine in desetine različnih jezikov, temveč tudi ljudje različnih plemen in kultur. Novi priseljenci prinašajo s seboj različne običaje, tradicije, vzgoje, ki jih združujejo v eno celoto.

Eden izmed največjih problemov mlade države je danes sprejemanje in usposabljanje novih priseljencev. Mnogo tisoč je namreč preobrazilo ljudi v konstruktivne graditelje države, kakor pa skrbeti za njihovo prehrano in stanovanje. Po svetu raztreseni Izraelci prihajajo v Izrael najpogosteje brez vsake strokovne izobrazbe in obvladajo parico, ki bi koristila za obvladovanje gospodarstva in države. Zato se na pr. delovni urad briga predvsem za to, da nove naseljence usposobi tako, da jih lahko poleg tudi zaposli. Od delavcev, ki so se v teku lončnega leta obrnili na urad za delo, je bilo 85 odst. nestrokovnjakov. Uradu za delo je s celovito vsebino in skupin za strokovno usposabljanje uspelo izučiti za gradbeni del 10 tisoč priseljencev. Podobno so tudi na drugih področjih.

Dosežene so tudi nekatere uspešne rezultate pri njihovem prihodu v zbirna taborišča, ki jih simbolizirajo imenjujemo "evropske emigracije". Za zbirna taborišča so raztresena po vsem Izraelu in sestavljajo jih na tisoč sotozorov, barakov in montažnih hiš. Drugo skupino tvorijo prehodna taborišča, imenovana "maabarim", kjer se pri selitvi strokovno usposablja za razna dela, predvsem za poljedelstvo. Istosčasno se priseljenci učijo jezika vse z namenom, da se čimprej osamosvojijo in v lastni hiši in lastni kmetijski vzdrževajo in družine. Tukaj tudi izbirajo one, ki gredo v industrijo in one, ki odhajajo na podeželje. S pomočjo države in civilne agencije nastajajo delovne vasi okoli Avdiata in drugih mest, kjer iščejo zaposlitve v malo razviti industriji, v močno razvitem transportu in v raznovrstni trgovini. Prav zaradi tega je danes obdelane kmetijske površine, ostale 3/4 površine pa čaka novih naseljencev, ki bodo razvili in osvojili velike površine. Čeprav pogosto predpostavljajo lastne interese, interesom skupnosti in države. Medtem ko vlada na široko odpira vrata novim priseljencem, ki pogosto ne razumejo potreb države. Tudi se dopolnjuje, da stori naseljenci postorati gledajo nove, ker zaradi vedno novega dotoka ljudi trda življenjski standard.

Zaradi različnih oblik gospodarstva upravljanja in zbiranja, ki je težko z eno besedo opredeliti izraelsko državo. To je država, v kateri se prepletajo oblike kapitalističnega, družinskega, drobnega privatnega kolektivnega, socialističnega in patriarhalnega gospodarstva.

Resnica je, da so v prehodnih obdobjih tudi v drugih državah gospodarske oblike raznih dob in zgodovinskih razdobjih, toda vedno se dobro loči novo od starega kaj raste in kaj odmiruje, kaj podpira in razvija, kaj zavestno usmerjen napor družbene zavesti in volje. Za Izrael je to težko reči. V prvem obdobju so bile kmečko-gospodarske komune najpogostejša oblika združevanja kmetovalcev, medtem ko se v sedanjem obdobju večina kmetovalcev opredeljuje ali za drobno samostojno ali za drugo ali za kolonizacijo. V drugih gospodarskih vidih, zlasti v industriji, strojništvi, trgovini in prometu so splošne delavske organizacije Izraela neovirano širile področje delovanja in v teoretični meri izvirale privatni kapitalistični sektor. Danes pa je vlada Izraela zaradi močnega dotoka emigrantov prisiljena na uvajati zakon, ki hkrati pri- vlačni kapital za investiranje v izraelsko gospodarstvo s čimer podpira kapitalistični sektor. Prav zaradi tega se nikakor ni moglo ovesti, atisa, da so kmečke komune kljub temu da predstavljajo zelo napredno in zanimivo obliko organizacije kmetijstva in kmečkega življenja na vseh, osamljene oaze v izraelski državi. Poljedelske komune, od katerih obstaja največ, katere nad 40 let so znanovane na principu edel vsakogar po njegovih potrebah.

Stiki in medsebojni odnosi med državami, združenimi in privatnim sektorjem so usodno in se v uresničevanju v ne- navadno pisnih listinskih od- nosih in medsebojnih treditnih obvezah. Medsebojno se preple- tajo ekonomski zakoni razno- vrstnih sistemov in delujejo eden na drugega. So podjetja, v katerih delavci neposredno sodelujejo pri razdeljevanju do- sežene dobičke (čeprav ne sodelujejo v upravi podjetja), toda istosčasno je isto podjetje de- ložno pri razdeljevanju dobička nekake drugega podjetja, za ka- tera ustanovitev je vložilo del svojega kapitala. Tako delavci do- sežene dobičke (čeprav ne sodelujejo v upravi podjetja), toda istosčasno je isto podjetje de- ložno pri razdeljevanju dobička nekake drugega podjetja, za ka- tera ustanovitev je vložilo del svojega kapitala. Tako delavci do- sežene dobičke (čeprav ne sodelujejo v upravi podjetja), toda istosčasno je isto podjetje de- ložno pri razdeljevanju dobička nekake drugega podjetja, za ka- tera ustanovitev je vložilo del svojega kapitala.

Takih nasprotij je v Izraelu mnogo, toda prav to potrjuje, da so poti v napredek različne, da se lahko pogosto po ovini- kih doseže cilj in da oblike te- ga, kar bo nekoč postalo sploš- no, nastajajo danes v raznih de- lah sveta, med raznimi narodi, na različne načine, preko ka- terih reditvo pravač sodobnih družbenih odnosov.

V ATOMSKEM LABORATORIJU

Na sliki vidimo del atomske baterije, na katerem je apliciran reaktor. Komisija za atomsko energijo v ZDA je dovolila, da se znanstveniki pri svojih raziskovanjih odsej lahko okorščajo z reaktorjem, ki proizvaja nevtrone. Kemiki in fiziki na prvem balkonu merijo energijo nevtronov, ki izhajajo iz atomske baterije

INDONEZIJA

Pred leti smo z zanimanjem in simpatijo spremljali borbo indonezijskega ljudstva za osvoboditev, s katero so dosegli ustanovitve Združenih držav Indonezije.

Na federativnem načelu slo- neča država je bila naravnost idealna rešitev za številne in raztresene otoke. Poleg tega ne predstavljajo Indonezija zaradi svojega zgodovinskega razvoja enotnega naroda, temveč sestoji iz več plemen, ki so si v stoletjih, živeli samostojno go- spodarsko in kulturno življenje na posameznih otokih, ustvarila lastne običaje, kulturo in jezik. Mnoge od teh na- rodnostnih skupin so živele v večjih ali manjših državnih tvorbah, neke vrste kantoni, tako da so ob ustanovitvi indone- zijske zvezne države zasledo- vala istosčasno tudi cilji, da bo- do v bodoče o svojih domaćih in notranjih zadevah odločale same.

Iz istega razloga niso neka- tera plemena indonezijskega otočja bila navdušena, ko je indonezijska vlada po nekaj mesecih spreminila federativno strukturo države in ustvarila enotno centralistično urejeno državo. Ljudstva na manjših otokih so videla v tej ustavitvi spremembi izdajstvo nad manj- šinami. Na tem mestu se no- čemo spuščati v razglabljanje vzrokov za ta preobrat, pripo- minjamo samo to, da ni izklju- čeno, da so hotele nekatere po- krajine in politični voditelji pridržati republiko iz Djokja- karte, ki je vodila osvobodilno gibanje proti Holandski, nekaj prvenstvenih položaj.

Zaradi tega so se na primer Ambonesi, prebivalci južnih Molukov, naravnost uprli ustavi- ritvi enotne države ter je mo- rala centralna vlada s silo za- tretiti ta upor.

Poleg tega notranje-politične- se vprašanja imajo tudi Indone- zija pred seboj velik zunanji- politični problem. Gre za za- padni del otoka Nove Gvineje, ki ga Indonezija imenuje "Irian". Ta del otoka je nam- reč se vedno pod upravo nizoz- emske vlade. Kljub predlogom in zahtevam Nizozemske tega ozemlja niso izročili Indoneziji. Toda indonezijski vladni pred- sednik Soekarno je zložil vse sile za ugodno rešitev tega vprašanja, ki ga ima tudi za prestižno vprašanje svoje vla- de. Varno je to, da Nizozemska Nove Gvineje ne more braniti, čeprav so v nevarnosti njene ogromne investicije kapitala v plantaže, rudnike itd. Sedanja indonezijska vlada je v svoji propagandi pripravljena prositi v borbi za osvoboditev Iriana ali Nove Gvineje pomoč Indije in drugih azijskih dežel.

Ta svoje namere je izrekel ob svojem nedavnem obisku v Ma- nili, glavnem mestu Filipinov, ki je silovito napadel holand- sko kolonialno politiko ter za- hteval združitve Nove Gvineje z Indonezijo.

Za ureditev tega vprašanja se zanima tudi Avstralija, ki upravlja v imenu OZN vzhod- ni del Nove Gvineje. Pri tem jo vodi ne samo gospodarski, marveč tudi strateški interes. Vlada v Camberji želi ali ohraniti sedanje stanja (status quo) ali pa raztegniti man- data OZN tudi na zapadni del otoka. Avstralija navaja, da bi bil njen kontinent ogrožen, če bi prišel sporni del Nove Gvi- neje pod indonezijsko oblast. Pri tem je nadalje zanimalo, da je Avstralija od 1. 1945 de- lala na to, da izkopije ugled

POSLEDNJE MLIKE PRED SREČNIM BEGOM

EL CAMPESINO ODKRIVA RESNICO O ZSSR

"Dihal sem s polnimi pljuči, dosegel sem svobodo..."

El Campesino po prvem po- nesrečenem begu v Perzijo, ni nikoli prenehal misliti na po- noven beg iz "sovjetskega pekla". Kdor je tamreč preiz- kusil strašna taborišča na skrajnem severu ob 50 in več stopinjah mraza pri semem kruhu in vodi, ni mislil na ne- varnosti in zapreke, ki so sko- rajja onemogočale vsak beg. El Campesino je trdno upal v srečo, ki ga je došel reševati, smrti in vse, kar je počel, je imelo en sam cilj: omogočiti si pot v svobodo.

Ko je prišel januarja 1946 v taborišče Varkuta, kjer so ga prekrstili v Pjotra Antona- vicia, je kot stahanovski delav- cec pridobil nekatere predno- sti pred drugimi kaznjenci. Tu- kaj se je slučajno srečal z za- znanec iz španske državljane- ske vojne, bivšim pomočnikom znanega generala Lukača, ki je bil v resnici madžarski pisa- telj Matsei Zalka. Po neki ne- sreči v rudniku, v katerem je delal, so El Campesino v spre- stvu tega znanca iz Španije (ki je bil v taborišču sešev po- močnik) poslali na predavanja o stahanovstvu. Tako je pre- počeval velik del severnih po- krajlin in obiskal številne tabo- rišča. V Vorkuti je navezal sti- ke z ženo taboriščnega povelj- nika, ki se je vanj zaljubila, kar mu je v mnogem olajša- lo prehranbeni položaj in mu tudi omogočilo, da se je s po- močjo črne borze dokopal do precejšnje vsote denarja. S podkupom si je na bolniškem pregledu preskrbel šestmese- čno podaljšanje okrevalne do- be zaradi ran, ki jih je dobil pri- prej omenjeni rudniški nesre- či. Zaradi obgreva obnasanja v taborišču, kjer je bil staha- novec, mu je bilo celo omogo-

čeno oditi na okrevanje v Sur- Taskent ali v Samarkand, kjer je računal na beg, si je izbral Samarkand v bližini iranske meje. Dokumenti, ki so mu jih izdali v Vorkuti, so mu dovol- jevali, da se je smel v vsakem večjem kraju zadržati največ 24 ur, zato se je na svoji poti ustavil v Moskvi le skrajno, da si je preskrbel dokumente po- litičnega begunca, ki so mu jih izdali na osnovi dobrih poročil iz Vorkute na sedežu španskih političnih beguncov. Z večkrat- nim menjavanjem vlakov, da se izogne pogostim kontrolam, je prišel do Krasnovodsk v Turkmenski republiki. Toda v svojih spominih je El Campesino zapisal, da je vedno imel občutek, da tudi tokrat ne bo imel sreče in da bo nekaj pre- čilo njegovo narto za beg.

Njegovi občutki so se kmalu uresničili, ko so ga organi NKVD aretirali na postaji Ba- my, nekaj 60 milj od iranske meje.

Toda je skoraj na cilju svo- je poti v svobodo ponovno pa- del v roke tisti policijski, ki mu je že enkrat preprečil beg. Začel se je nov proces muk, ki jih El Campesino takole po- pisuje:

Agenci NKVD so me naj- prej aretirali v obmurni kraj Bakard, po dveh dneh pa v Kara-Kalo, kjer je bil sedež volonske šole za agente in pro- vokatorje, ki so operirali v Af- ghanistanu, Iranu in na Bliz- njem vzhodu. Sekvestrirani so mi kazeno z obliko, perilo in no- vo. Edine, kar so mi dali, je bila vrečka za hrano, v ka- teri je bilo na dnu skritih 10 tisoč rubljev, 5 dni sem bil za- pri v celici štirih kvadratnih metrov. Nato sem bil ponovno prevezen v Bakard, kjer sem dočkal naslednjega dne, ki sem jih doživel v ZSSR.

Zaprli so me v temno in majhno podzemno celico. Ka- dar so bila odprta vrata sem imel vtis, da sem v globokem vodnjaku, iz katerega je nemo- goče piti. Bilo je tako, da je bilo v celici štirih kvadratnih metrov. Nato sem bil ponovno prevezen v Bakard, kjer sem dočkal naslednjega dne, ki sem jih doživel v ZSSR.

Zaprli so me v temno in majhno podzemno celico. Ka- dar so bila odprta vrata sem imel vtis, da sem v globokem vodnjaku, iz katerega je nemo- goče piti. Bilo je tako, da je bilo v celici štirih kvadratnih metrov. Nato sem bil ponovno prevezen v Bakard, kjer sem dočkal naslednjega dne, ki sem jih doživel v ZSSR.

Tri dni in tri noči nisem za- pri oči. Čerti dan sem si mo- čno podvezal hlače in ras ter trdno zaspal. V spanju sem ču- til tlelo kače, ki se mi je ople- tala okoli vratu. Zbudil sem se in začutil mehko in gladko telo pod svrzo in ob toku. Ni- čemu se nisem uprl. Hotel sem kri- čati na pomoč, pa sem se pre- magal.

Cemu naj bi k trpljenju iz- izval se zasmeševanje stražar- je? Vse to je bilo prevarčano na to, da bi jetnik prišli k priznanju in k podpisu tega kar je hotel NKVD. Prevarčani sem, da so skoraj vsi jetniki sprejeli kazen 25 let, samo da so zavržili ta prostor. Nasa- di sem se končno videl v ka- čah neofeunzijske priateljce.

Vsa moja hrana je bila v sed- mih onah eremskih kupa in ste- klenci vode. Vse dan so me za 4 minute preselili v drugo ce- lico, mislim zato, da so v tem času dali jesti kačam in mišim, sicer bi me požrle živega.

Po sedmih dnevih so El Campesino začeli zasliševati in ker je na vsa izpraševanja molčal, so ga pretepali do nezavesti. Odklonil je tudi podpis zapi- snika o zasliševanju. Čez nekaj časa so ga preselili v Askaba- bat, glavno mesto Turkmenske republike, kjer je ostal 40 dni v zaporu. Potem so ga znova vrnil v Bakard, kjer se ga predstavili pred sodišče. Am- bleden je bil na 2 leti prisilnega dela. Poslali so ga v oddelke za one, ki niso bili koristni za de- lo in ki so s seboj čakali na smrt. Toda El Campesino je držalo pokonci močna volja po življenju.

možnice nimajo se zavesti in ne znanjo ceniti težko pridoblje- ne svobode.

K sreči je sedanja doba obo- rožene pripomočki Indoneziji vsaj deloma k izboljšanju gos- podarskih razmer. Indonezijski gumij, tobak, kava, čaj, cink, kositer so surovine, ki jih išče vse svet in cene so ugodne. Ne- sreča je samo ta, da ljudske množice nimajo posebnih kosi- ri od del obdelav, da indone- zijski delavci nima izdatkom primernega zaslužka ter je stal- no zadolžen pri kitajskih trgova- cih in prekupevalcih, kjer kup- puje živila in drugo blago. Ra- zume se, da vse to ustvarja ne- zadovoljstvo proti vladi.

Vrhu tega so razni špekula- cijski manevri gospodarskih krogov povzročili draginjo, ki je zavzela take mere, da je ne- varnost za inflacijo. Od fe- bruarja t. l. se je podvojila cena rižu, s katerim se hrani pretežni del prebivalstva. Od- listega časa riž na trgu moke, čeprav jo imajo samo kitajske trgovke v svojih skladiščih nad 600 tisoč ton. Vlada je morala dopustiti, da bodo od te koli- čine prodali po trgovinah po določenih cenah samo 250 tisoč ton, ostalih 350 tisoč ton pa v prosti prodaji, kar pomeni na ceni borzi.

Ta položaj izkorišča v veliki meri ravno rdeča Kitajka, ki ji hotele priti do zakladov, ki jih ima Indonezija v svojih su- rovinah in ki jih Kitajka za svojo ekspanzijo na jugovzhod- du tako nujno potrebuje.

Dolga ljubezen

Na Češkoslovaškem so uvedli naslove in nagrade za "laurea- te državne nagrade". Rude pravos je objavil imena in dela nagradjenih. Ogledalo in nekaj teh tipično češkoslovaških del: Jamila Glazarova je do- bila 50.000 kron za delo "Lenin- grad"; Jan Koster 50.000 kron za basen o Stalinu; Vječeslav Nezval 100.000 kron za pesni- stev o Stalinu; Jan Čupelick 50.000 kron za plakat es So- vjetsko zvezo na večne čase; Otakar Španěl 100.000 kron za medaljo s portretom Stalina.

Sveda tudi "Rude pravos" sam ne zaostaja za temajsko svojih laureatov. V številki od 6. maja leto je na pr. točno 770 krat omenil ime Stalina z nazivom — modri. ZSSR v na- zivom — veliki itd. Če bi vse te satelitske zvzdke zbrali, bi tvorili 2 stolpe tega lista, če pa bi vrstili nazivski eno za drugim bi dobili 7 m in 42 cm dolgo vrsto. Ni kaj reči, to je v resnici dolga ljubezen do vsega češkoslovaškega gospodarstva.

KAKO SO BARANTALI STALIN IN C ZA POVOJNE MEJE V EVROPI

Sovjetska zveza je že pred začetkom druge svetovne vojne postajala svoje neupravičene ozemeljske zahteve do sosednjih držav, zasledujoč pri tem imperialistične cilje svoje politike

med njima do dogovora, po ka- terem je sovjetska vlada pri- znanla, da je nemško-sovjetska pogodba z dne 23. avgusta 1939, s katero je dobila SZ poljsko ozemlje do tako imenovane Curzonove črte, glede Poljske neveljavna.

Poljski s tem niso dosegli končnega priznanja svojih mej, vendar so glede bodoče uredi- lve medsebojnih mej upali na ednobo verro SZ. Toda 1. 1945 je SZ, ko je podila nemško vojs- ko, zasedla vsa Poljsko, s čer- mer je postal položaj Poljske vsakogar že vnaprej določen. V resnici je ostala SZ na me- jah določenih z Nemčijo. Polja- ki so dobili nadomestilo na za- padu in vzhodu Prusijo, ven- dar je nastala težkoča, ker se

zaprane velesile nočejo zavze- ti za meje, Nemčija pa jih ne, bo čela nikdar priznati. Bolj kot Poljska, je skrbelo SZ, v prvi vrsti Stalina, vpra- šanje, ker bi drugače ne priznal Avstriji mej, ki jih je imela pred enapadoma Nem- čije.

Eden je Churchill dne 5. ja- nuarja 1942 poročal takole: "V razgovoru dne 10. decembra 1941 je govoril Stalina o me- jah povojne Evrope in je predlagal za SZ obnovu mej iz 1. 1941 pred nemskim napadom glede baltskih držav, Besarabije in Finske. Proti Poljski naj bi bi- la Curzonova črta osnova za bodoče meje. Rumunija bi mo- rala priznati SZ nekatere ba- ze za kar naj bo oskodovala SZ, predvsem vključitev bal- tskih držav in obnovo finskih mej iz 1. 1941.

Vrhu tega je priznal Angliji pravico do strateških baz na ozemljih zapadnih držav kot v Franciji, Belgiji, Nizozemski, Danski in Norveški. Zaveznil se je tudi za vojno odškodnino v blagu kot v gotovini. Drugi in tretji dan 17. in 18. decembra 1941 je Stalina vztra- jal na tem, naj bi angleška vla- da takoj priznala bodoče meje SZ, predvsem vključitev bal- tskih držav in obnovo finskih mej iz 1. 1941.

Toda Churchill in Roosevelt sta čutila kaj žuli SZ čevlji in nista popustila. V tem pogledu je zanimivo poročilo, ki ga je poslal tedanji zunanji min. Eden iz Moskve, kjer se je razgova- rjal s Stalinom. Poročilo je važ- no še v toliko, ker omenja tudi Jugoslavijo. Zal v sovjetskem znanjem ministrstvu eniso vedela za naše korosko vprašanje, ker bi drugače ne priznal Avstriji mej, ki jih je imela pred enapadoma Nem- čije.

Eden je Churchill dne 5. ja- nuarja 1942 poročal takole: "V razgovoru dne 10. decembra 1941 je govoril Stalina o me- jah povojne Evrope in je predlagal za SZ obnovu mej iz 1. 1941 pred nemskim napadom glede baltskih držav, Besarabije in Finske. Proti Poljski naj bi bi- la Curzonova črta osnova za bodoče meje. Rumunija bi mo- rala priznati SZ nekatere ba- ze za kar naj bo oskodovala SZ, predvsem vključitev bal- tskih držav in obnovo finskih mej iz 1. 1941.

SELASIE ODLIKUJE

Abesinski cesar Haile Selasie podeljuje visoko odlikovanje svojemu ministrskemu predsedniku Makennemu Endalkasatu pri priliki proslave osvoboditve. Pri tem je Haile Selasie od- pri novo solo, ki jo bodo imenovali po britanskem generalu Wingetu, ki je pregnal Italijane iz Abis Abebe

času dovolj vode
ne gubi brezpotrebno
lje.

Danes v Ozeljanu

Odkrije spominske plošče prvemu padlemu borcu NOV na Goriškem

Danes 27. maja bo v Ozeljanu pri Gorici velik partizanski tabor in odkrije spominske plošče prvemu komisarju partizanskega bataljona »Simon Gregorčič«, Spacapanu Milanu-Igorju, ki je padel novembra leta 1942.

Spacapan Milko-Igor je primorski rojak, rojen v Ozeljanu. Reško je obiskoval v Idriji. Industrijsko šolo pa je končal v Gorici. Bil je eden najbolj marljivih dijakov in član mladinske organizacije »Tiger«.

Zaradi naprednega mišljenja in ljubezni do primorskega ljudstva mu Italija ni dala zaposlitve. Zato je odšel ilegalno v Jugoslavijo. Nekaj časa je delal v ladjedelnicah v Smederevu, nato je bil v neki tovarni kot strojni risar. Stalne zaposlitve pa ni našel tudi v stari Jugoslaviji; njegovo življenje je bilo dokaj trdo.

Komunistična partija, katere član je postal leta 1937, pripelala jugoslovansko delovno ljudstvo do boljše življenja. Po zionu stare Jugoslavije je ošel med partizane. Pri sruču mu je bila usoda Primorske, zato se je že v decembru leta 1941 v malo četico 6 moških prebrskoval skozi gore in doline in našel čez bivo mejo pri Črnuem vrhu v svojo domovino, kjer je razveljavil stike z ljudstvom in ga vzpodbujal k uporabi. Ko je sneg skopel, so prišli na pomoč, kjer so imeli prve borbe z italijanskimi fašisti. V maju istega leta (1942), pa je prišel s svojo četico v rojstni kraj, kjer je navezal stike s »delavci organizacije »Tiger« iz mladih let. Kmalu za tem so organizirali prvi primorski bataljon »Simona Gregorčiča«, ki ga je vodil kot komisar. Ob koncu novembra istega leta so imeli blizu Ozeljana velik spopad z 20.000 italijanskimi vojski in fašistično milico, kjer je izgubil življenje, star komaj 32 let.

Revolucija naših domovinskih narodnih noš bo tvorila okvir celotni prireditvi. Naši ljudje zelo spoštujejo in cenijo narodno nošo, saj so jo ohranili toliko časa, zato bo potrebno posvetiti tej reviji posebno pozornost. V njej bodo nastopili vsi naši preprosti ljudje: fantje, dekleta, mošči in žene. Sam program bodo pa izvajale štiri folklorne skupine.

Govori se in »Ljudski glas je božji glas«, pravi star slovenski pregovor, da bo nastopila tudi zagrebška folklorna skupina, ki bo pozneje nastopala v Angliji v okviru britanskega festivala.

Te govorice so točne. To je ansambel narodnih plesov in pesmi iz Zagreba, ki je nastopal v Švici in v Benetkah. Lani je hotel priti tudi v Trst pa ni mogel zaradi tehničnih ovir. Letos se bo končno izpolnila ta želja. Ta skupina je brez dvoma najboljša folklorna skupina v Jugoslaviji in je nekdanja nosilca imena Vlahovič. Ima 65 ljudi in ples, razen slovenskih, vse plesne jugoslovanskih narodov. Plesi so stilizirani in jih izvajajo po večini ljudje doma iz tistih krajev, od koder ples izvira. Tako bodo na primer pri plesu »Makedonij« nastopili »pristni« plesalci in piskalci.

Bogati kostumi, elastičnost gibov, kot tudi skladnost izvajanja, vse to bo zelo učinkovito.

Revolucija naših domovinskih narodnih noš bo tvorila okvir celotni prireditvi. Naši ljudje zelo spoštujejo in cenijo narodno nošo, saj so jo ohranili toliko časa, zato bo potrebno posvetiti tej reviji posebno pozornost. V njej bodo nastopili vsi naši preprosti ljudje: fantje, dekleta, mošči in žene. Sam program bodo pa izvajale štiri folklorne skupine.

Govori se in »Ljudski glas je božji glas«, pravi star slovenski pregovor, da bo nastopila tudi zagrebška folklorna skupina, ki bo pozneje nastopala v Angliji v okviru britanskega festivala.

Te govorice so točne. To je ansambel narodnih plesov in pesmi iz Zagreba, ki je nastopal v Švici in v Benetkah. Lani je hotel priti tudi v Trst pa ni mogel zaradi tehničnih ovir. Letos se bo končno izpolnila ta želja. Ta skupina je brez dvoma najboljša folklorna skupina v Jugoslaviji in je nekdanja nosilca imena Vlahovič. Ima 65 ljudi in ples, razen slovenskih, vse plesne jugoslovanskih narodov. Plesi so stilizirani in jih izvajajo po večini ljudje doma iz tistih krajev, od koder ples izvira. Tako bodo na primer pri plesu »Makedonij« nastopili »pristni« plesalci in piskalci.

Bogati kostumi, elastičnost gibov, kot tudi skladnost izvajanja, vse to bo zelo učinkovito.

Revolucija naših domovinskih narodnih noš bo tvorila okvir celotni prireditvi. Naši ljudje zelo spoštujejo in cenijo narodno nošo, saj so jo ohranili toliko časa, zato bo potrebno posvetiti tej reviji posebno pozornost. V njej bodo nastopili vsi naši preprosti ljudje: fantje, dekleta, mošči in žene. Sam program bodo pa izvajale štiri folklorne skupine.

Govori se in »Ljudski glas je božji glas«, pravi star slovenski pregovor, da bo nastopila tudi zagrebška folklorna skupina, ki bo pozneje nastopala v Angliji v okviru britanskega festivala.

Te govorice so točne. To je ansambel narodnih plesov in pesmi iz Zagreba, ki je nastopal v Švici in v Benetkah. Lani je hotel priti tudi v Trst pa ni mogel zaradi tehničnih ovir. Letos se bo končno izpolnila ta želja. Ta skupina je brez dvoma najboljša folklorna skupina v Jugoslaviji in je nekdanja nosilca imena Vlahovič. Ima 65 ljudi in ples, razen slovenskih, vse plesne jugoslovanskih narodov. Plesi so stilizirani in jih izvajajo po večini ljudje doma iz tistih krajev, od koder ples izvira. Tako bodo na primer pri plesu »Makedonij« nastopili »pristni« plesalci in piskalci.

Bogati kostumi, elastičnost gibov, kot tudi skladnost izvajanja, vse to bo zelo učinkovito.

Razgovor s prof. Boštjančičem, načelnikom oddelka za ljudsko prosveto pri SHPZ

"Dnevom narodnih noš in plesov"

Revija Irških narodnih noš bo dala dnevu dostojen okvir - Ansambel iz Hrvaške, ki bo iz Trsta odlopoloval v London na britanski festival, bo uprizoril »Mareška«, starodavno bitko z meči za belo dekle - »Tržaška folklorna skupina«, »Folklorna skupina Društva slovenskih srednješolcev« iz Trsta in ljubljanski »Tone Tomšič« bodo z bogastvom naših narodnih noš, ritmom in melodijo prikazali našo narodno plesno kulturo

Lanskoletni »Dan slovenske kulture« bo ostal za vedno globoko vtisnjen v srca vseh, tržaških Slovencev. Prav v vseh je skrila globoka želja, da bi se tak dan ponovil. Zato smo tudi stopili k prof. Boštjančiču, načelniku oddelka za ljudsko prosveto pri SHPZ in ga povprašali, kakšen pa bo neki ta dan letos? Mnogo je že govorilo o njem, pravijo tudi, da se bo letos imenoval nekako drugače.

Ko smo napravili prvič Dan slovenske kulture, so se pri preminih pojavile želje, da bi tak dan ostal nekaj tradicionalni praznik, ki bi prical o enotnosti in tesni povezanosti z domovino. Glavni poudarek naj bi bil na naši lastni kulturni dejavnosti in bi potemtakem obsegal ne samo folkloro temveč tudi tisk, dramo, književnost itd.

Kulturne narodne noše je pri tržaških Slovincih zelo močno razviti in naše okolice čuvajo tako skrbno, da ne reče mo že ljubosumno, svojo narodno nošo podedovano iz rodu v rod. To in dejstvo, da je že lanskega praznika imel glavni poudarek na narodni noši in plesu, je mnogo pripomoglo, da smo za letos izpriznili ime.

K temu nas je nagajala tudi želja, da bi bile faze prireditve čim bolj veličastne, pestre in poučne, zato smo letos izbrali mnogo širši naslov »Dan narodnih noš in plesov«. Tako bomo lahko posegli tudi v bogato zakladnico jugoslovanskih narodov.

Kakšen bo potemtakem program? Revija naših domovinskih narodnih noš bo tvorila okvir celotni prireditvi. Naši ljudje zelo spoštujejo in cenijo narodno nošo, saj so jo ohranili toliko časa, zato bo potrebno posvetiti tej reviji posebno pozornost. V njej bodo nastopili vsi naši preprosti ljudje: fantje, dekleta, mošči in žene. Sam program bodo pa izvajale štiri folklorne skupine.

Govori se in »Ljudski glas je božji glas«, pravi star slovenski pregovor, da bo nastopila tudi zagrebška folklorna skupina, ki bo pozneje nastopala v Angliji v okviru britanskega festivala.

Te govorice so točne. To je ansambel narodnih plesov in pesmi iz Zagreba, ki je nastopal v Švici in v Benetkah. Lani je hotel priti tudi v Trst pa ni mogel zaradi tehničnih ovir. Letos se bo končno izpolnila ta želja. Ta skupina je brez dvoma najboljša folklorna skupina v Jugoslaviji in je nekdanja nosilca imena Vlahovič. Ima 65 ljudi in ples, razen slovenskih, vse plesne jugoslovanskih narodov. Plesi so stilizirani in jih izvajajo po večini ljudje doma iz tistih krajev, od koder ples izvira. Tako bodo na primer pri plesu »Makedonij« nastopili »pristni« plesalci in piskalci.

Bogati kostumi, elastičnost gibov, kot tudi skladnost izvajanja, vse to bo zelo učinkovito.

Revolucija naših domovinskih narodnih noš bo tvorila okvir celotni prireditvi. Naši ljudje zelo spoštujejo in cenijo narodno nošo, saj so jo ohranili toliko časa, zato bo potrebno posvetiti tej reviji posebno pozornost. V njej bodo nastopili vsi naši preprosti ljudje: fantje, dekleta, mošči in žene. Sam program bodo pa izvajale štiri folklorne skupine.

Govori se in »Ljudski glas je božji glas«, pravi star slovenski pregovor, da bo nastopila tudi zagrebška folklorna skupina, ki bo pozneje nastopala v Angliji v okviru britanskega festivala.

Te govorice so točne. To je ansambel narodnih plesov in pesmi iz Zagreba, ki je nastopal v Švici in v Benetkah. Lani je hotel priti tudi v Trst pa ni mogel zaradi tehničnih ovir. Letos se bo končno izpolnila ta želja. Ta skupina je brez dvoma najboljša folklorna skupina v Jugoslaviji in je nekdanja nosilca imena Vlahovič. Ima 65 ljudi in ples, razen slovenskih, vse plesne jugoslovanskih narodov. Plesi so stilizirani in jih izvajajo po večini ljudje doma iz tistih krajev, od koder ples izvira. Tako bodo na primer pri plesu »Makedonij« nastopili »pristni« plesalci in piskalci.

Bogati kostumi, elastičnost gibov, kot tudi skladnost izvajanja, vse to bo zelo učinkovito.

Revolucija naših domovinskih narodnih noš bo tvorila okvir celotni prireditvi. Naši ljudje zelo spoštujejo in cenijo narodno nošo, saj so jo ohranili toliko časa, zato bo potrebno posvetiti tej reviji posebno pozornost. V njej bodo nastopili vsi naši preprosti ljudje: fantje, dekleta, mošči in žene. Sam program bodo pa izvajale štiri folklorne skupine.

Govori se in »Ljudski glas je božji glas«, pravi star slovenski pregovor, da bo nastopila tudi zagrebška folklorna skupina, ki bo pozneje nastopala v Angliji v okviru britanskega festivala.

Tomšičevce tokrat ne pomena gorenska metla, temveč se vrne ob veselih zvokih belokranjskega plesa, ki dekletom krija kar plahutajo po zraku, fantje pa vedno hitreje premikajo pete...

VERDIJEV "REQUIEM" POD VODSTVOM DIRIGENTA VITTORIA GUIA

Lep umetniški užitek sta nam pripravila v sredi zvočne orkester tržaške Filharmonije in zbor gledališča »Verdi«, ki sta pod vodstvom znamenitega dirigenta Vittoria Guia in ob sodelovanju solistov Adriane Guerrini, Ebe Stignani, Giacinta Prandellija in Luana Sardijskega, izvajali »Requiem« slavnega italijanskega operista Giuseppe Verdija, katerega 50-letnico smrti letos praznujemo. Z Requiemom, ki ga je napisal v spomin pisatelja Manzoni, je Verdi ustvaril delo, ki je bolj kot njegove opere izkazuje ogromno ustvarjalno moč, zlasti bogato melodično invenicijo in dramatsko silo. Morda nam prav zaradi tega, da ni vezana na odsko dogajanje (dasi ohranja v obliki, ritmu, akcentih itd. melo-dramatske značilnosti), da njegova stvaritev omogoči spoznanje genialnosti tega največjega italijanskega romantika, ki je v Requiemu nakopičil ogromno glasbeno bogastvo in se v njem uspešno uveljavil tudi kot polifonik, opirajoč se na izkušnja rimskih mojstrov Palestrine in drugih. Kakor v njegovih ostalih delih, zaznamo tudi tu tisto tipično elementarnost in iskrenost, ki je odsev Verdijevega preprostekega značaja, ki mu je ostal lasten od tedaj, ko se je lotil kmetiški sin mučil z delom in obenem spoznaval prave glasbene nauke, do tistih let, ko je doživel vsepolsno priznanje in slavo. Nekatera mesta Verdijevega Requiemu predstavljajo prave glasbene zbirke kakor n. pr. dramatsko silen »Dies irae« za zbor in orkester, ki se glede na religiozno vsebino silno preuzame poslušalca.

Vsi štirje solisti so se lepo vključili v celoto in izvedli svoje partije zlasti muzikalno odlično. Mezzosopranistka Ebe Stignani je sicer že v letih, ko bi lahko zaključila svojo uspešno pevsko kariero, vendar je njena interpretacija umetniško še vedno na taki višini, da ne moti mestoma pomankljive zvočnosti in svežosti glasu. Slednja pa je v polni meri lastna mlademu basistu Ivanu Sardijski, ki se je tokrat prvič predstavil tržaški publiki in oprel poslušalce s svojim lepim pejem. Tako sopranistka Adriane Guerrini kakor tenorist Giacinta Prandellija sta se izkazala kot pevca odličnih kvalitiet in izvrstna poizvajalca Verdijeve umetnine.

Na drugem koncu je druga gruča vokalov prisluškovala bledelemu, slabotnemu vokalju skoraj osivelih las, ki je sponel ob zidu in svojimi poslušalcem z resnim glasom pripovedoval svoje vojne dogodivščine.

»Vojno je treba šele izkusiti. Kaj veste vi o vsem tem...? Galileja, Karpata, Sandomirza, Duklapasa, Doberdoba, Sabatina, Fajti hrib in tako dalje, to se vse zelo zelo sliši, toda to še nis ni, vam pravim... Kaj takega bi morali izkusiti, kar sem izkusil jaz, potem bi šele vedeli, kaj je svetovna vojna. Ne vem, če bi kdo, kar vas je tukaj, kaj takega zdržal... Bil sem pri četah v Srbiji in sicer pri komandi in Jagodini. Kaj smo delali tam? Dan za dnem smo obešali nepokorne civiliste in hačduke. To je sodra, rečem vam... Po pet, po deset in še po več smo jih na potegnili kvišku. Nekot, tega dne ne bom pozabil, smo jih obešali kar osemnajst... Vi me zijaate, seveda, toda skusili bi, potem bi vas vsaj zanje minilo. Ali mislite, da je to kar tako? Kar tako... Hajduki seveda kar sam vtiakne glavo v konopec: »Zvolite gospoda, samo izvolite...« Ti pa mirno vlečeš za vrvo. Toda stvar je popolnoma drugačna! Povem vam, da nimate časa zehati — razen tega pa naj kaj takega tudi pozabite. Tisto zvijanje... tisto, večno goitanje, vzdihovanje... ali pa preklinjanje, pridrujanje... tisti jeziki, tiste očali... tisto drgetanje bingljajočih trupel — ha, tega bi imel vsak kmalu dovolj! Naposled tudi tebi začne jeziti molet iz ust. Nekaterim Srbom so se duše naravnost zagodile v njih-hovih kosmatih obodih. Misliš si: ta se je hvala bogu že iztegnil, pa ti nenadoma začne spet brčati. Ti pa vleci, kar se da... Človek pozabi na jed, na pijačo, na vse skupaj in naposled postane nervozen, blazen. A pesem gre dalje, noč in dan, dan in noč... Izdržal sem nekaj deset mesecev, potem so se moje moči vdale. Moral sem k zdravniku. »Kaj se misliš izmazati?« je vpil zdravnik nad menoj, toda nazaj me je le poslal, čeprav se je zaklinjal, da bom čez osem dni spet služil domovini... To je vojna, dragi moji! Pogledajte me, še danes ves drgetam... In ti moji sivi lasje? Kdo drugi je tega kriv, kakor ta srbska hajduška sodra...«

(Nadaljevanje sledi)

Nekaj kulturnih zapiskov iz MAKEDONIJE

(Nadaljevanje s 5. strani)

prav nedavno izvedena reorganizacija pripravlja tudi pri nas. Zato me to že bolj zanima. Moj sobesednik mi tolmači tudi to. Državno knjigodajateljstvo na Narodna republika Makedonija, Makedonska državna založba, bo v bodoče izdajala samo solske knjige. Za izdajanje lep-slovnih del deluje nova založba Kočo Racin, ki bo svojo delavnost omejala tudi izključno na leposlovna dela. Politiko publicistiko izdaja založba Ili-nden. Razen tega obstoji že založba Kultura, ki kot podjelle CK Komunistične partije Makedonije izdaja predvsem politično literaturo pa tudi prevode nekaterih del naprednih svetovnih pisateljev.

Dovolj dolgo že poteka najin razgovor, čas je, da se od pri-jaznega mladega literata in znanstvenika poslovim, a on, da pojde z menoj, in ko se obla-čeva, se nama pridruži še profesor Polenković. V opoldanski toploti, ki je konec marca v Skoplju že precej znatna, stopa-mo počasi ob Vardaru proti središču mesta. Zivahno je: o-ve revije se igrajo po cestah, kmet-je se vračajo s trga, čistilci čevljev glasno kriče, Siplarji, cestni žagarji sede ob kupih drv in uživajo svoja skromna kupa. In-že je mogoče videti, že smo pred starim Dušanovim mostom, ki se v lokih vzpenja čez reko. Tu je glavni trg Skoplja. Izredno prostorn trg, katerega se v obliki zvezde ste-kaajo vse glavne ulice makedons-ke prestolnice. Okoli in okoli njega pa se vzpenjajo visoke palače, palača Narodne banke, Doma JA, hotela in stanovanjskih stavb, zanimivih zaradi njih-ove drzne in slikovite arhitek-ture, ki daje celotnemu trgu zanimivo in velkopozorno tle. Na drugi strani mostu se veliko gledališče, štirinadstropna sta-novanjska hiša, nato pa turški del mesta s čaršijo, polno sta-rinskih delavnic, nizkih bajt, z močejami in minareti, že smo čez trg. Hočem se posloviti, a prof. Polenković naju povabi v Klub makedonskih kulturnih delavcev. Najprej neizogiba makedonska mekana rakija, po-tem močno penete se skopljan-sko pivo. In davno je že ura dve, ko izbiram v restavraciji zadnje ostanke kosila.

V eni glavnih ulic, nedaleč od mestnega središča, imajo makedonski umetniki svoj klub. Tu se shajajo gledališčniki, likov-ni umetniki in tudi književni-ke dobiš najlaže tu. Zato sem tudi pisatelja Kola Čašula, pred-sednika Društva makedonskih književnikov poiskal prav tam. V manjši sobi, močno osvetlje-ni od stenjskih stebrov, opre-mjeni z nekaj muzicami na de-beli preprogi, sta sedla v širo-ka usnjena fotelja ter se spu-stila v pogovor. Marsikaj me zanima, saj Slovenci tako sla-bo ali skoro nič ne poznamo makedonske literature. Najprej teče pogovor o predstavnikih makedonske literature, o pesni-kih in pisateljih, o starejši in mlajši generaciji. Predaleč bi me zavedlo, če bi ponavljal vse, o čemer je tekel najin pogovor.

Zanima me, kakšna je anov, ki jo obdelujejo pisatelji. V glavnem je ta še vedno za-jeta iz narodnosvobodilne bor-be, kar je razumljivo, saj makedonska literatura grade ljud-je, ki so se sami udeležili bojev za svobodo. Seveda veljajo dan-es že strožji kriteriji. Vse pa so le krajši teksti, Slavka Ja-nevskega novela »Ulica« s 140 stranimi male osmerke je naj-daljši pripovedni tekst. Makedonski roman še ni napisan.

»In ga nihče ne piše?« Moj sobesednik se skrivnost-no nasmehne. »Prav gotovo ga pripravljajo ali že pišejo dva, trije. Toda to zaenkrat še vsi ljubosumno skrivajo.« Razumem. Morda bo prav Ko-le Čašule tisti, ki bo prvi dal Makedoncem roman. Morda ga bo pri tem prehitel drugi, plo-

doviti pisatelj Bošković. Mor-da, Mimogrede se udeleži naji-nega pogovora. Ko čuje besedo o makedonskem romanu, tudi njemu smehljaj prešne lice. Ko ga vprašajo pogledam, se pri-jažno nasmehne. Nato odide k sosedom družbi in se opraviči: »Ne bom motil.«

Se vprašanje makedonske re-vijalne literature je, ki me za-nima. »S tem pa je takor, mi poja-njuje Kole Čašule. »Do sedaj sta izhajali dve reviji »Nov den«, ki je bil organ Društva makedonskih književnikov in »Idnina«, revija mladih. »A sedaj?«

Ta razdelitev je bila nekoč nu-jna in tudi koristna, danes pa bi bila bolj v škodo kot v korist. Predvsem so mladi že toliko dozoreli in se približali starejšim, da skupno z njimi tvorijo precej homogeno celo-to sodobnikov. Čemu potem dvo-je revij? Revija »Idnina« je ta-ko postala nekako odveč. Za najmlajše pisce začetnike bo prišla izhajati nova revija, nov časopis, ki pa ne bo izklju-čno literaren. A še pomembnej-še je to, da je tudi »Nov den« prenehal izhajati. Mesto njega je aprila izšla prva številka no-ve revije z nazivom »Savremeno-st«. Bo to samo drugo ime za isto? Ne, nikakor ne. Nova revija ne bo več glasilo Društva književnikov, temveč bo neodvisna literarna revija. Ta-ko bodo tudi dela nasprotna o-snovni smeri Društva imela možnost biti objavljena. Dose-daj to ni bilo mogoče. V bodo-če pa bo možno v eni sami re-viji priobčevati in kritizirati isto stvar.

Se kratko, čisto tehnično vprašanje: število naročnikov. »Približno 2.000 jih je, nakida-je pa znaša 3.000. Malo, mnogo premla, a kaj počnem. Dose-daj še ne čutijo potrebe po literarni reviji.«

Kole Čašule se mudi, nervoz-no pogleduje na uro. Posloviva se in že se znajdem na ulici sredi živahnega večernega vr-nenja Skoplja.

(Nadaljevanje sledi)

Prodajni šivalne stroje in štedilnike

IVAN DOLES izdeluje in popravlja aktovke

TRST - UL. G. GOZZI št. 1, vogal Ul. Pauliana

KRASNE SPALNICE, KUHINJE IN SPREJEMNICE

katere dobite po konkurenčnih cenah v TRSTU, ULICA VASARI ŠT. 6

AVTORIZIRANI GEOMETER

prevzema vse posle za katastrska knjiženja zemljišč in načrte stanovanjskih hiš po ugodnih cenah

UL. MACHIAVELLI 17, III. vrata 7

„DIAMANT“ „COLMOR“ in „PFAFF“

za vezenje, krpanje, obšivanje lukenj, pršitke gumbov, čipk in cikcakastih šivov. Šivalni stroji na industrijski tok za čevljarje in krojače.

TRST UL. DELLA GUARDIA, 15 NA OBROKE

R.E.D.A.T.A. M. VIGINI

S. A. FABBR. ACCUMULATORI TOVARNA AKUMULATORJEV MILANO - MILAN

BATERIJA vseh prednosti

KOVINSKI USMERJEVALCI WESTINGHOUSE ZAVORE IN SUHE SKLOPE - OPREMA ZA AVTO-MOBILE - TEHNIČNE PO-TREBSKINE

TRST, UL. FABIO SEVERO 5 TELEFON 54-20

Obutev, ki vas očara!

Velika izbira za moške. Elegantne in športne čevlje Vam nudi: Trgovina Gec

Bojan Trg tra i Rivi 2

MIZARSKA DELAVNICA

MIHELJ JOŽE

TRST Ul. Polonio 3

sprejema vsakovrstna mizar-ska dela po ugodnih cenah

TRGOVINA

Trst, Ul. G. Vasari 10

OGLEJTE! si naše izložbe!

TREVISANI

M. Vab soave

PROJEKTIRANJE in montaža centralnih kurjav, sanitarnih naprav ter kleparstvo

VOJNI ROMAN SLOVENSKEGA NARODA DOBERDOB

PREŽIHOV

»Draga mati! Sporočam ti, da sem kot kolovodja upornikov v Judoenburgu obojen na smrt. Se nekaj trenutkov pred smrtjo sem v večnost. Vem, da te bodo birčji preganjali zato, ker si rodila takega sina. Toda bodi ponosna, da je tvoj sin živel za pošteno slovensko stvar. Če nisimo mogli doseči svojega cilja mi, pridejo za nam drugi, ki bodo to delo nadaljevali in dovršili. Naša kri bo prelila zato, da se bo bolje godilo našim potomcem... Hudo mi je, ker boš na starost, ko si tako potrebna moje pomoči, ostala sama... Tvoj sin Lojze.«

»Ima se kdo kaj...« Delavkov glas je bil skoraj proseč.

»Zeni naročite, naj skrbijo za otroka. To je moja zadnja želja...« je dejal korporal Hafner s svetlimi očmi.

»In meni je žal, da moram tako mladi umreti... Tako mladi umreti in ne dočakati tega, za kar smo se borili in za kar bomo stili smrt...« Čeprav je bil Možinov obraz veder in močan, je bil njegov glas vendarle žalosten.

»Povejte doma, da smo umrli za svobodo naše domovine. Če bo iz tega prišla svoboda, glejte, da bo naša svoboda... Če bo iz tega prišla Jugoslavija, povejte vsem našo željo, da bo to naša, svoboda in pravična Jugoslavija...«

»Pozdravite nam Roglja in vse tovariše, ki še čakajo na svobodo... Pozdravite maršbataljon in tudi vse tiste, ki niso šli z nami. Niso šli, ker so mislili, da še ni prišla prava ura...«

»In zadnja beseda naj bo za vas, Delak in za vas, kurata, je dejal Hafner. »Ker ste bili poštene z nami, z mostvom. Čeprav niste šli z nami, je že to veliko, da niste šli proti nam. V našem imenu se zahvalite vsem tistim oficirjem, ki so morda v srcu bili z nami, a si niso upali nastopiti...«

Kurat in oficirski namestnik sta povesila oči; besede, ki sta jih pravkar slišala, so ju zadele v srce. Težko, grenko,

skoraj očiščajoče čustvo se jima je razlilo po žilah. Kakor odrešitev se jima je zdelo, ko je Hafner prijel najprej Delaka potem pa kurata Novaka za roke in jima jih krepko stisnil.

»Srečno...«

»Srečno... srečno... srečno...«

Drug za drugim so se obsojenci posiljavljali od obiskovalcev, ki jim nista mogla več pogledati v oči, temveč sta se sklonjena odstranila iz celice.

Za hip je zavladala globoka tišina po celici. Luc v njej je postala še bolj močna in zdelo se je, kot da bi se obsojenci potapljali v mrtvaško vsemino. Celo Možina in Hafner, ki sta še malo prej tako krepko in zaupanja polno naročala svojo oporoko, sta se zdaj skrčila v dve zamisljeni, negibni senci. Toda to je trajalo le mimogrede, kajti že ju je predramil Stefančev zmagoslaven vzdiki:

»Glejte, tovariši, zdaj mi pa ni čisto nič žal, da se takrat, tistega večera na Krasu, nisem pregrešil nad tisto mlado materjo...«

Trije obsojenci so se začudeni obrnili vanj, toda na njegovem obrazu je bilo toliko življenjske sreče, toliko zaupanja in toliko poguma, da sta še njih prešinili moč in bodrost... VIII.

V stražnici sodniškega poslopja je bilo živahno navzelo temu, da je mostvo vedelo, kakšen posel opravlja in kakšna naloga ga čaka v najkrajšem času, morda čez nekaj minut. Na enem koncu dolge mize, ki so jo postavili kar v kot velike veže, je gruča vokalov kvartala. Redno vsake tri, štiri minute je med igralci nastajal prepri, ki se je končal z vikom in vpitjem, dokler ni nastal mir ter so karte spet enakomerno padle po mizi.

